

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 5

Частина II

**Одеса
2019**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – 224 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,
Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,
Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,
Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,
Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,
Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,
Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,
Тарасова К. І. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,
Абалмасова М. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Агапченко К. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Березорудський А. М. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Богомаз О. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Бойко В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Бурлаєва В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Воскобойнік І. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Гаращенко О. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Зарічна Т. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кот А. Г. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мівшук Ю. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мотишена В. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Рубель Г. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В. В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз динаміки ліквідності комерційних банків України за період 2008 – 2018 рр.....	6
Бойко В.С., Вітковська К.В. Статистичний аналіз рівня безробіття в Україні.....	13
Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз динаміки грошової маси та грошового обігу в Україні.....	22
Березорудський А.М., Вітковська К.В. Статистична оцінка впливу факторів на рівень бідності населення.....	29
Абалмасова М.П., Готліб І.Г. Статистичний аналіз заробітної плати в Україні за 2010 – 2018 рр.....	36
Кот А.Г., Тарасова К.І. Статистичне дослідження доходів та витрат населення в системі оцінювання рівня життя.....	45
Абалмасова М.П., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз доходів та витрат населення деяких країн світу.....	55
Богомаз О.О., Самоуськова О.В. Аналіз діяльності інноваційних підприємств в промисловості України за 2012 – 2017рр.....	62
Гаращенко О.В., Підгорний А.З. Динаміка та перспективи розвитку вищої освіти в Україні.....	72
Мотишена В.В., Милашко О.Г. Статистичне дослідження структури та динаміки валового внутрішнього продукту.....	79
Зарічна Т.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні.....	86
Воскобойнік І.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня злочинності в Одеській області.....	92
Абалмасова М.П., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств Одеської області.....	99
Богомаз О.О., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження рівня цін в Україні.....	105
Бойко В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження стану та розвитку страхового ринку в Україні.....	112
Мотишена В.В., Погорєлова Т.В. Особливості статистичного дослідження динаміки валютних курсів	120

Бурлаєва В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження продовольчого ринку України...	128
Любович А.А., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження земельних ресурсів та їх використання в Україні	134
Абалмасова М.П., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз ринку інновацій в Україні.....	141
Агапченко К.А., Самотоєнкова О.В. Аналіз динаміки грошового ринку в Україні за 2008 – 2018 рр.....	147
Мившук Ю.І., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз рівня доходів населення України.....	155
Рубель Г.А., Самотоєнкова О.В. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.....	163
Любович А.А., Милашко О.Г. Партнерство України з Францією: статистичний аспект	171
Бурлаєва В.С., Милашко О.Г. Партнерство України з Німеччиною. Статистичний аспект.....	180
Унтілов В.В., Милашко О.Г. Партнерство України з Великою Британією. Статистичний аспект	185
Богомаз О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз використання інтернету в Україні	193
Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Порівняльний аналіз освіти в Україні та деяких країнах світу	198
Манєва К.П., Ольвінська Ю.О. Вплив інтернету на людський розвиток.....	207
Стародубцева Т.В., Ольвінська Ю.О. Вплив корупції на людський розвиток	212
Воскобойнік І.І., Вітковська К.В. Використання вибірових обстежень у соціальній статистиці	217

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ НАСЕЛЕННЯ В СИСТЕМІ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЖИТТЯ

Кот А. Г.¹, Тарасова К. І.²

1 — студент, кафедра статистики,

2 — канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Кот А. Г., Тарасова К. І. Статистичне дослідження доходів та витрат населення в системі оцінювання рівня життя. Обґрунтовано актуальність дослідження доходів і витрат населення в системі оцінювання рівня життя. Розглянуто фактори, які впливають на формування доходів та витрат населення України. Виконано аналіз динаміки та структури доходів. Проведено оцінку нерівномірності розподілу доходів за допомогою коефіцієнту Джіні та квінтільного коефіцієнту. Зроблені міжнародні порівняння.

Ключові слова: доходи населення, витрати населення, рівень життя, заробітна плата, квінтільний коефіцієнт, коефіцієнт Джіні.

Kot A. G., Tarasova K. I. Statistical study of income and expenditure of the population in the system of living standards' assessment. The relevance of the study of income and expenditure of the population in the system of living standards' assessment is substantiated. The factors influencing the formation of incomes and expenditures of the population of Ukraine are considered. An analysis of dynamics and income structure is performed. The estimation of uneven distribution of income with the help of the Gini coefficient and the quintile coefficient is carried out. International comparisons are made.

Keywords: income and expenditure of the population, standard of living, inequality, quintile coefficient and Gini coefficient.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Кот, А. Г. Статистичне дослідження доходів та витрат населення в системі оцінювання рівня життя [Текст] / А. Г. Кот, К. І. Тарасова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – С. 45 – 54.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Україна будує соціально спрямовану ринкову економіку з орієнтацією на європейські стандарти. Показником ефективності такої економіки є високий рівень життя населення. В умовах ринкової економіки система показників доходів населення відповідає міжнародним стандартам, і, зокрема, стандартам Системи національних рахунків, прийнятої Статистичною

комісією ООН у 1993 р. Доходи й витрати населення є одним із найважливіших показників добробуту суспільства, рівня соціального та економічного розвитку держави. Можливість вимірювання рівня життя потребує насамперед аналізу доходів і витрат населення, а також визначення шляхів їх підвищення й подолання нерівності в суспільстві.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Практика застосування статистичних методів та моделей для вивчення соціально-економічних явищ і процесів, у тому числі доходів і витрат населення, знайшла відображення в наукових працях С.С. Герасименка, А.В. Головача, А.М. Єріної, І.В. Калачової, Г.І. Купалової, Н.В. Ковтун, Е.М. Лібанової, О.Ю. Мірошніченко, І.Г. Манцурова, Р.М. Моторина, О.Г. Осауленка, та інших. У регіональному розрізі цю проблему досліджували З. Варналій, В. Воротін, В. Геєць, Я. Жаліло, В. Лучик. Методологічні питання розроблені в наукових дослідженнях зарубіжних вчених, таких як Л. Гайек, Дж. Р. Гікс, О. Лоренц, А. Сен та ін.

Виділення невирішеної проблеми. Незважаючи на окремі теоретичні розробки з цієї проблематики, виникає потреба комплексного дослідження процесів, що відбуваються в сфері доходів та витрат населення.

Мета наукової статті полягає в оцінці динаміки доходів і витрат, аналізі їх структури.

Виклад основного матеріалу. Доходи населення є одним із найважливіших показників добробуту суспільства, рівня соціального та економічного розвитку держави; до їх складу яких включають заробітну плату, прибуток та змішаний дохід, доходи від власності (одержані), соціальну допомогу та трансферти. Ланцюгові та базисні показники динаміки сукупних доходів населення України за період 2007-2017 рр. наведені в табл. 1 [1].

Таблиця 1
Абсолютні та відносні показники динаміки сукупних доходів населення
України, 2007-2017 рр.

Рік	Доходи населення, млн. грн.	Ланцюгові показники				Базисні показники		
		Δ, млн. грн.	Тр, %	Тпр, %	А, млн.грн.	Δ, млн. грн.	Тр, %	Тпр, %
2007	623289	0	0	0
2008	845641	222352	1,357	35,7	6232,89	222352	1,357	35,7
2009	894286	48645	1,058	5,8	8456,41	270997	1,435	43,5
2010	1101175	206889	1,231	23,1	8942,86	477886	1,767	76,7
2011	1266753	165578	1,150	15,0	11011,75	643464	2,032	103,2
2012	1457864	191111	1,151	15,1	12667,53	834575	2,339	133,9
2013	1548733	90869	1,062	6,2	14578,64	925444	2,485	148,5
2014	1516768	-31965	0,979	-2,1	15487,33	893479	2,433	143,3
2015	1772016	255248	1,168	16,8	15167,68	1148727	2,843	184,3
2016	2051331	279315	1,158	15,8	17720,16	1428042	3,291	229,1
2017	2653082	601751	1,293	29,3	20513,31	2029793	4,257	325,7

Як свідчать дані табл. 1, за період 2008-2017 рр. тобто за 10 років сукупні доходи населення України збільшилися на 2029793 млн. грн. або у 4,257 рази або на 325,7%. Це означає, що дохід в середньому щорічно збільшувався на 202979,3 млн. грн. або у 1,156 раз або на 15,6%. Найбільш швидко доходи зростали на початку періоду – у 2008 р. Саме протягом цього року сукупний дохід збільшився на 222352 млн. грн. або на 35,7 %. Єдиним роком, коли спостерігалось падіння рівня доходів населення виступав 2014 р. – рік політичної кризи в Україні (за цей рік доходи населення знизились на 2,1 %).

Структура доходів вивчається за різними ознаками: за джерелами утворення (питома вага оплати праці, соціальних трансфертів, доходів від підприємницької діяльності тощо), за формою власності джерел формування доходів (державна, муніципальна, колективна, акціонерна, приватна), за видами доходів (заробітна плата, пенсії, стипендії, підприємницький дохід).

Відповідно до джерел утворення структура грошових доходів населення України у 2017 р. наведена на рис. 1.

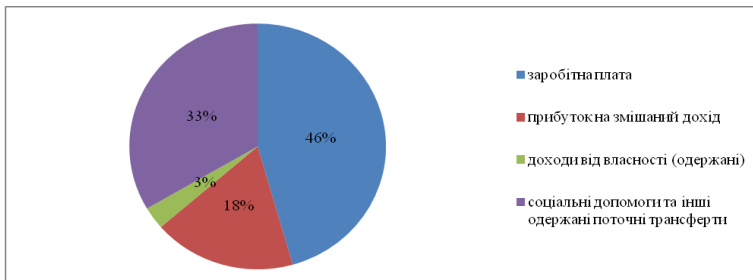

Рис. 1. Структура грошових доходів населення України, 2017 р.

Приведений вище графік свідчить, що найбільшу питому вагу в складі сукупних доходів має заробітна плата (45,6 %), друге місце посідають соціальні допомоги та інші трансферти (33,4 %). Таке співвідношення показує доволі високу залежність добробуту населення від державної допомоги.

Для того, щоб зробити більш ґрунтовні висновки щодо структури сукупних доходів, розглянемо цю структуру в динаміці (табл. 2).

Аналізуючи структуру грошових доходів населення України упродовж 2007-2017 рр., можна зробити висновок, що зміни, які в неї відбулись, були мінімальними. Так, питома вага заробітної плати зросла лише на 0,8 в.п., прибутку та змішаного доходу – на 2,7 в.п., а от доходи від власності та трансферти знизились на 0,3 та 3,3 в.п. відповідно [2-3].

Таблиця 2

Динаміка структури сукупних доходів в Україні, 2007-2017 рр.

Вид доходу	Питома вага виду доходу у його загальній кількості, %										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Заробітна плата	44,8	43,3	40,8	40,8	41,8	41,8	40,7	40,5	40,0	43,8	45,6
Прибуток та змішаний дохід	15,3	15,5	14,5	14,5	15,8	15,4	15,7	16,8	18,3	18,4	18,0
Доходи від власності (одержані)	3,2	3,4	3,9	6,2	5,4	5,5	5,7	5,6	4,5	3,7	3,0
Соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти	36,7	37,8	40,8	38,5	37,1	37,2	37,9	37,1	37,2	34,1	33,4

Якщо дослідити динаміку всіх елементів сукупного доходу, то варто відмітити, що найбільшими темпами зростав прибуток та змішаний дохід (5,0 рази), а найменшими – державні допомоги та інші поточні трансферти (3,9 рази).

Таким чином, основним джерелом доходів населення виступає заробітна плата, аналіз якої проводиться за її основними видами – номінальною та реальною платою. Аналіз номінальної заробітної плати дає змогу оцінити загальну суму коштів, що виплачується за результати трудової діяльності, а також порівняти її з іншими показниками поточного року; аналіз реальної заробітної плати дозволяє встановити купівельну спроможність виплачених коштів. Цепні показники зростання реальної та номінальної заробітної плати за період 2007-2017 рр. наведені на рис. 2.

Як свідчать дані рис. 2, темпи зростання номінальної заробітної плати завжди перевищували темпи зростання реальної, що говорить про інфляційні процеси в економіці. Найбільший розрив між рівнями номінальної та реальної заробітної плати спостерігався у 2014-2015 рр., коли номінальна заробітна плата зростала, а реальна – зазнавала падіння [3-5].

працівників, 2007-2017рр. (відсотків до попереднього року)

У 2017 р. порівняно з 2008 р., тобто протягом 10 років простежується тенденція щодо щорічного підвищення як номінальної заробітної плати у 1,165 раз, так і реальної заробітної плати тільки в 1,006 рази. Отже, середні темпи росту номінальної заробітної плати випереджають середні темпи росту реальної заробітної плати на 15,8%. Беручи до уваги той факт, середньорічний темп інфляції протягом розглянутого періоду складає 14,2%, можна зробити висновки, що зростання реальної заробітної плати є зовсім несуттєвими. Базисні показники динаміки реальної та номінальної заробітної плати працівників в Україні наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Базисні показники динаміки номінальної та реальної заробітної плати в Україні, 2007-2017 рр.

Рік	Номінальна заробітна плата, грн.	Темп зростання номінальної заробітної плати у відношенні до 2007 року	Абсолютний приріст номінальної заробітної плати у відношенні до 2007 року, грн.	Реальна заробітна плата, грн.	Темп зростання реальної заробітної плати у відношенні до 2007 року	Абсолютний приріст реальної заробітної плати у відношенні до 2007 року, грн.
2007	1351,00	1197,70
2008	1806,00	1,337	455,00	1442,49	1,204	244,80
2009	1906,00	1,411	555,00	1644,52	1,373	446,83
2010	2239,00	1,657	888,00	2046,62	1,709	848,92
2011	2633,00	1,949	1282,00	2437,96	2,036	1240,27
2012	3026,00	2,240	1675,00	3007,95	2,511	1810,26
2013	3265,00	2,417	1914,00	3274,82	2,734	2077,13
2014	3480,00	2,576	2129,00	3104,37	2,592	1906,68
2015	4195,00	3,105	2844,00	2821,12	2,355	1623,42
2016	5183,00	3,836	3832,00	4550,48	3,799	3352,79
2017	7104,00	5,258	5753,00	6209,79	5,185	5012,10

Дані таблиці свідчать, що за останні десять років показник номінальної заробітної плати населення виріс на 5753 грн. або у 5,3 рази. Реальна заробітна плата зросла на 5012 грн. або у 5,2 рази. Скорочення відриву між реальною та номінальної заробітної платою забезпечено суттєвим підвищенням мінімальної заробітної плати на законодавчому рівні.

На сьогоднішній день розмір мінімальної заробітної плати встановлюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України при прийнятті Державного бюджету. Станом на 31.12.2017 р. мінімальна заробітна плата складає 3200 грн. У 2017 р. порівняно з 2016 р. вона збільшилась у 2 рази або на 1600 грн. При цьому

за період з грудня 2013 р. по грудень 2016 р. мінімальна заробітна плата зросла на 31,4% (з 1218 грн. до 1600 грн.). Таке стрімке підвищення мінімальної заробітної плати обумовлена значним відставанням збільшення соціальних стандартів від зростання споживчих цін [6].

За показниками Державної служби статистики України, середня заробітна плата на кінець грудня 2017 р. склала 8777 грн. У першій п'ятірці рейтингу за рівнем середньомісячної заробітної плати знаходяться: м. Київ (14035 грн.), Одеська область (8297 грн.), Київська область (8719 грн.), Миколаївська область (8828 грн.) та Запорізька область (8305 грн.). Областями із найнижчим рівнем номінальної заробітної плати стали: Чернігівська (6656 грн.), Івано-Франківська (6935 грн.), Кіровоградська (6798 грн.) та Тернопільська (6828 грн.) області.

Найбільш оплачуваними галузями економіки є: авіаційний транспорт (31088 грн.), фінансова та страхова діяльність (12865 грн.), інформаційно-комунікаційні технології (12018 грн.). Найменшу номінальну заробітну плату отримують працівники поштової та кур'єрської діяльності (3851 грн.), працівники бібліотек (5464 грн.) та сільського господарства (5761 грн.).

Поглиблений аналіз доходів та їх диференціації здійснюється на основі статистичних рядів розподілу. В якості характеристики варіаційного ряду розподілу використовують коефіцієнт концентрації доходів Джині, який відображає характер розподілу всієї суми доходів населення між окремими групами. Індекс Джині вимірює площу між кривою Лоренца та гіпотетичною лінією абсолютної рівності, вираженої як відсоток від максимальної площі кривої. Розрахунок коефіцієнта Джині використовується за даними про розподіл домогосподарств за рівнем середнього доходу [7, 8].

Величина коефіцієнту Джині змінюється від 0 до 1. Якщо коефіцієнт дорівнює 0, це означає стан абсолютної рівності розподілу доходів, а якщо 1 – абсолютної нерівності. В розвинутих країнах значення коефіцієнту варіює від 0,25 до 0,35, в слаборозвинутих – від 0,70 до 0,80 [9].

Використовуючи останні дані Світового банку, дослідники визначили, що Південна Африка, Намібія та Гаїті є одними з найбільш нерівних країн з точки зору розподілу доходів. У той же час, Україна, Словенія та Норвегія відносяться до найбільш рівноправних націй в світі (рис. 3).

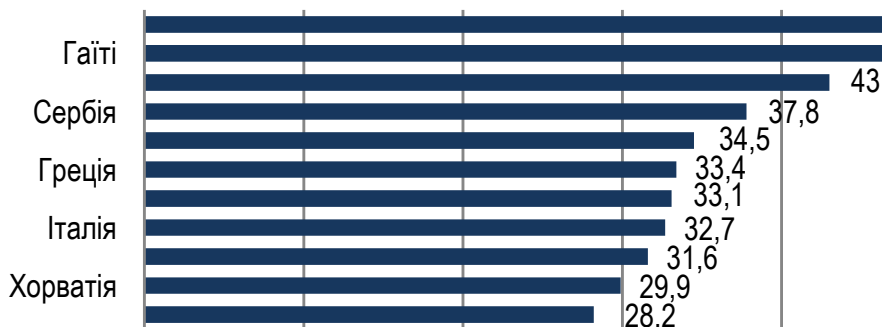

Рис. 3. Значення коефіцієнту Джині в країнах світу, 2017 р.

Отже, поряд із зростанням нерівності в світі – офіційне значення коефіцієнту є одним із найнижчих. Таке положення погано корелює із реальністю, адже Всесвітня доповідь про щастя 2017 р. ставить Україну на 132-ге місце із 155. Більш того, за даними Інституту демографії та соціальних досліджень, доходи 10% найбагатших і 10% найбідніших українців з урахуванням тіньової економіки розрізняються в 40 разів. В нашій країні є практично відсутнім середній клас, який врівноважував би ситуацію хоча б на рівні суб'єктивних відчуттів громадян. Також треба звернути увагу й на низьку якість статистичних даних про доходи найбагатших і найбідніших верств населення, на яких власне й ґрунтуються оцінки міжнародних інститутів.

Окрім коефіцієнта Джині, для аналізу нерівності часто застосовується квінтільний коефіцієнт диференціації, який представляє собою відношення мінімального рівня доходів серед 20% найбільш забезпеченого населення до максимального рівня доходів серед 20% найменш забезпеченого населення (рис. 4).

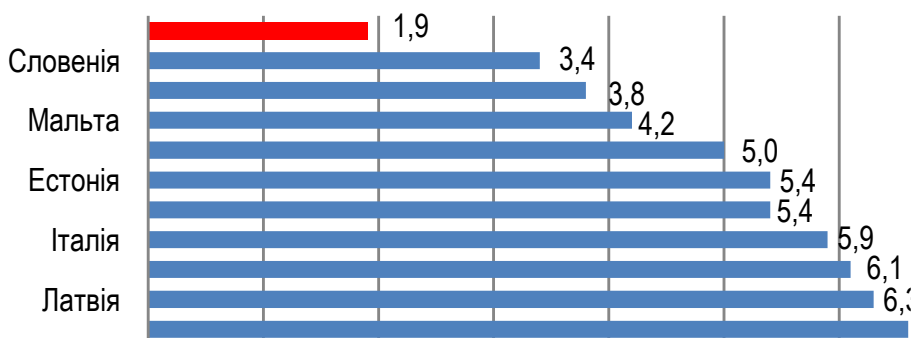

Рис. 4. Значення квінтільного коефіцієнту доходів в країнах світу, 2017 р.

Отже, у 2017 р. мінімальні доходи 20% найбільш забезпеченого

населення України перевищують максимальні доходи 20% найменш забезпеченого населення у 1,9 раз. Як і за попереднім показником, за квінтільним коефіцієнтом диференціації, національні показники є одним із найкращих в Європі. Для порівняння – у 2007 р. значення цього показника до-рівнювало 2,2. На наш погляд, значення квінтільного коефіцієнту диференціації можна поставити під сумнів за тих самих причин, що й коефіцієнт Джині.

При статистичному дослідженні рівня життя населення поряд з вивченням джерел отримання доходів, їхньої величини, структури та динаміки важливе значення має аналіз величини та структури споживчих витрат населення. Офіційна наука оцінює розмір сукупних витрат населення за їх складовими:

- споживчими витратами (грошові витрати на продукти харчування та безалкогольні напої; алкогольні напої, тютюнові вироби; непродовольчі товари та послуги);

- неспоживчими сукупними витратами (витрати на особисте підсобне господарство; допомога родичам та іншим особам; купівля нерухомості; будівництво; аліменти; податки, збори, внески) [6].

Розглянемо структуру сукупних витрат населення в Україні у 2017 р. (рис. 5).

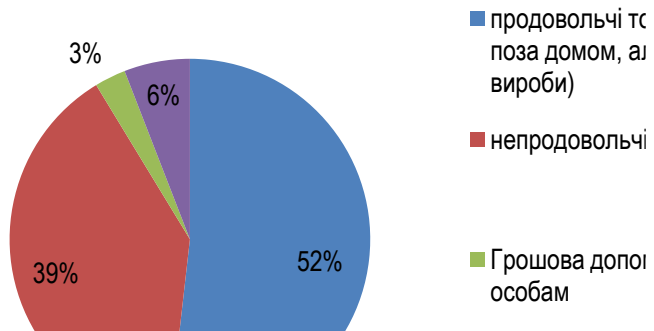

Рис. 5. Структура сукупних витрат домогосподарств України, 2017 р.

На основі наведеного малюнку можна зробити висновок, що майже всі доходи домогосподарства витрачаються на споживання, а саме на продовольчі товари (забезпечення продуктами харчування – 51,8%), а на непродовольчі товари та послуги припадає 39,5%, що стримує споживання інших послуг, а отже і витрат на освіту, відпочинок, розваги тощо. Дана ситуація призводить до зменшення добробуту домогосподарства, що у свою чергу, впливає на неефективне формування та використання фінансових ресурсів. У 2007 р. витрати на продовольчі витрати склали 53,2%, а непродовольчі товари 36,9%. Отже, ситуація майже не змінилась.

Розглянемо дані про споживання основних продуктів харчування в

розрахунку на одну особу, які включають кількість продуктів, використаних населенням України для особистого споживання в будь-якому вигляді (рис. 6).

Проаналізувавши показники динаміки споживання основних продуктів харчування за 2007 р. та за 2017 р. можна зробити висновок, що суттєвих коливань не спостерігалось, проте на кінець періоду порівняно з початком населення почало менше споживати м'яса та м'ясопродуктів, картоплі, хліба та хлібопродуктів. Загалом обсяг споживання основних продуктів харчування в розрахунку на одну особу зменшився, що свідчить про зниження рівня життя населення країни, основні фактори, які призвели до цього – подорожчання, пов'язане з високим рівнем інфляції.

Рис. 6. Споживання продуктів харчування на одну особу, 2007 та 2017 роках, кг.

Українці витрачають більше всього на продукти харчування у порівнянні з іншими країнами Європи. В рейтингу 40 європейських країн Україна посіла останнє місце з найбільшою часткою витрат сімейного бюджету на продукти харчування – 50,2%. Лідером рейтингу за найменшою часткою продуктів харчування в структурі витрат став Люксембург: мешканці даної країни витрачають лише 8,7% своїх доходів на харчування. Наступними йдуть Великобританія з (10,0%) та Нідерланди з (10,6%). Менше 12,0% витрачають в Ірландії, Фінляндії, Австрії, Норвегії та Швейцарії.

Україна витрачає лише 1,9% на дозвілля та культуру. Такий же самий показник має й Казахстан. Лідерами за даними цього показника виступають західноєвропейські країни – Швеція (18,7%), Великобританія (13,0%) та Австрія 11,5%.

Ще одним важливим елементом дослідження забезпеченості громадян, є дослідження їх заощаджень. З одного боку заощадження це

важливий показник рівня життя населення, з іншого – джерело інвестицій. Оцінювання розміру заощаджень та витрат населення можливо на підставі даних вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України, які проводиться Державною службою статистики України.

У 2017 р. приріст заощаджень та витрат домогосподарств склав 2652082 млн. грн., у тому числі розмір фінансових активів збільшився на 44626 млн. грн. Заощадження та витрати, які здійснюються населенням у кожному році, упродовж останнього часу незначно коливаються. Однак у 2017 р. спостерігається збільшення заощаджень та витрат населення порівняно з 2016 р. на 600751 млн. грн.

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що українському суспільству притаманна нерівномірність в доходах і витратах, висока частка бідного населення, збільшення бідного населення в складі працюючих (чого немає у розвинених країнах), що спричиняє зниження рівня життя, відтік кваліфікованої робочої сили за кордон, соціальну напруженість, складну криміногенну ситуацію, процвітання тіньової економіки, високий рівень корупції, політичну нестабільність, що у сукупності призводить до стримування соціально-економічного розвитку країни. В кожній країні існує нерівність за доходами та витратами, але занадто значна економічна нерівність населення потребує сприяння вирішенню цієї проблеми з боку державних органів, бізнесу, соціалізації населення, подолання корупції, зростання економіки та виведення її з тіньового сектору. Це надасть можливість приймати ефективні рішення, розробляти програми розвитку з приводу підвищення доходів населення та зниження бідності в країні. Перед Україною стоїть складна та важлива задача з досягнення європейських стандартів рівня життя. Наразі необхідним є формування та застосування нової, якісної системи соціальних стандартів та гарантій, яка б відповідала європейському рівню.

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційний сайт Європейської комісії. Евростат [Електронний ресурс]. - Доступ до електронної адреси: https://ec.europa.eu/eurostat/home?p_auth=BMAuWo7&p_id=estatse
2. Підгорний А. З. Соціально-демографічна статистика: підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітковська / за ред. А. З. Підгорного. – Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2017. – 450 с.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Доступ до електронної адреси: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Динаміка середньомісячної заробітної плати по регіонах у 1995- 2017 роках/Офіційний сайт Державної служби статистики в Україні. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>
5. Бондаренко, А. В. Статистична оцінка заробітної плати громадян України [Текст] / А. В. Бондаренко, К. І. Тарасова // Статистика – інструмент соціально-економічних

досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – С. 91 – 97.

6. Витрати і ресурси домогосподарств України (за даними вибіркового обстеження життя домогосподарств України). Статистичний збірник; архів 2009–2016 р. [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>

7. Вітковська К. В. Вибірковий метод в аналізі диференціації доходів населення / К. В. Вітковська // Актуальні проблеми розвитку національної економіки на сучасному етапі: міжнародна науково-практична конференція. Секція «Сучасні проблеми статистичної методології і практики» (м. Одеса, 18-19 травня 2016 р.). – Одеса: ОНЕУ, 2016. – С. 10-12.

8. Бізнес-статистика : Підручник / К. Д. Семенова, К. І. Тарасова. – К : ФОП Гуляєва В.М. 2018. – 210 с.

9. Гуцан Т.Г. Аналіз матеріальної складової рівня життя населення та особливості її регулювання в національній економіці // Бізнес-інформ. – 2013. – № 7. – С. 192-196.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ВИПУСК 5

Частина II

**Одеса
2019**